

## Lakialoite 76

Tuija Brax /vihr ym.: Lakialoite laiksi rikoslain muuttamisesta

## Eduskunnalle

Urheilu on keskeinen osa suomalaista kulttuuria ja sitä tuetaan julkisin varoin merkittävästi. Julkisen vallan voimakasta osallistumista urheiluun on perusteltu ennen kaikkea urheilun terveyttä edistävillä vaikutuksilla, mutta myös kasvatuksellisilla ja sosiaalistavilla perusteilla. Urheilulla ja liikunnalla onkin kiistatta mainittuja myönteisiä vaikutuksia, ja uusimpien tutkimusten mukaan voidaan sanoa, että liikunnan merkitys ruumiin ja mielen terveydelle sekä lasten tasapainoiselle kehitykselle on osoittautunut aiemmin luultuakin tärkeämmäksi.

Kilpaurheiluun on kuitenkin viime vuosina liittynyt myös ikäviä piirteitä. Raja perinteisen urheilun ja pelkän liiketoiminnan välillä on hyvin epäselvä. Kilpailun kovuus on tuonut urheilun perimmäisten eettisten kysymysten eteen. Onko urheilu kilpailua voitosta hinnalla millä hyvänsä vai terveyttä edistävää ja ihmisen luontaisia suorituskyvyn rajoja etsivää kilvoittelua? Tärkein, joskaan ei ainoa syy, tämän kysymyksen esittämiseksi on doping, jonka käytön laajuudesta on kuluvana kesänä taas saatu maailmalta näyttöjä. Maailmalla onkin laajasti kysytty, onko doping tullut urheiluun jäädäkseen.

Doping on erittäin vaarallista ihmisen terveydelle, ja sen vuoksi tämä lakialoite lähtee siitä, että dopingia ei pidä hyväksyä missään muodossa eikä varsinkaan hiljaisesti. Tällä lakialoitteella kriminalisoidaisiin dopingaineiden kauppa, hallussapito, valmistus ja maahantuonti sekä niiden yritys. Suomi on valtiona sitoutunut pohjoismaiseen dopingsopimukseen, Euroopan neuvoston dopingin vastaiseen yleissopimukseen sekä kansainvälisen olympiakomitean suosituksiin. Sopimukset mahdollistavat dopingaineiden käytön kieltämisen lainsäädännöllä tai urheilujärjestöjen määräyksillä. Suomessa doping on kielletty tähän asti ainoastaan urheilujärjestöjen toimesta, minkä lisäksi dopingaineiden maahantuonti on kriminalisoitu lääkelaisissa ja rikoslaissa salakuljetussäännösten osalta. Muut pohjoismaat monien muiden valtioiden ohella ovat kriminalisointeet dopingin jo aiemmin.

Keskeinen juridinen muutos nykyiseen tilanteeseen on se, että rangaistuksen piiriin tulisivat nykyistä selkeämmin muutkin henkilöt kuin aineiden käyttäjät. Dopingin käytössä on monesti kyse siitä, että valmentaja ohjaa dopingin käyttöön. Ranskan ympäriajon dopingskandaalissa on laajalti kysely myös seurajohdon ja lajiliittöjen sekä kisojen järjestäjien osallisuuden ja vastuun perään. Siksi on erittäin oleellista, että syyllisyyttä mietitään perinteisten rikosoikeudellisten osallisuusoppien nojalla eikä yksinomaan urheilumaailman osin ehkä kirjoittamattomienkin pelisääntöjen mukaan.

Dopingin yhä kasvavan taloudellisen merkityksen ja toisaalta dopingin joskus terveydelle todella tuhoisien vaikutusten vuoksi on tärkeitä, että lakialoitteessa määritellään erikseen myös törkeä tekemuoto. Vastaavasti lakialoitteeseen on kirjoitettu oma pykälänsä toimenpiteistä luopumisesta niitä tapauksia varten, joissa tekijän ikä ja elämäkokemus huomioon ottaen rikosprosessi olisi kohtuuton reaktio yhteiskunnan taholta.

Dopingin kriminalisoinnilla ei pyritä puuttumaan kaikkiin niin sanottuihin vippaskonsteihin, joita urheilijat keksivät parantaakseen suoritustaan. Jonkin aineen käytön kriminalisointi on hyvin poikkeuksellinen yhteiskunnallinen puuttuminen yksilön toimintavapauteen ja siksi kriminalisointi pitää olla vankasti perusteltu, eivätkä sen kohteena saa missään nimessä olla yhteiskunnan kannalta harmittomat tai vain vähän harmilliset aineet. Siksi lakialoitteessa kielletään Ruotsin vastaavan lain tapaan vain kaikkein vaarallisimmat aineet. Lakialoitteen neljännessä pykälässä määritellään lain kieltämät aineet. Tämän ohella urheilujärjestöt valvoisivat jatkossakin kiellettyjen aineiden käyttöä ja voivat tältä osin kieltää — ja kansainvälisten sopimusten ja sääntöjen nojalla varmasti kieltävätkin — edelleen esimerkiksi tiettyjen lääkeaineiden käytön.

Dopingin kriminalisointi Suomessa muiden pohjoismaiden tapaan olisi varmasti tärkeä signaali siitä, että suomalainen yhteiskunta ja urhei-

luelämä hyväksyy ja tukee vain terveyttä edistävää urheilua. Tällaisen viestin lähettäminen yksinään ei kuitenkaan voi eikä saa olla kriminalisoinnin syy. Sen tärkein peruste on lakiehdotuksessa mainittujen dopingaineiden vaarallisuus. Doping aiheuttaa vakavia, jopa kohtalokkaita, vaurioita käyttäjän terveydelle ja kustannuksia yhteiskunnalle. Dopingin käytöstä voi seurata myös sellaisia vahinkoja, että käyttäjä on vaaraksi muille ihmisille aggressiivisen tai hermostu-

neen käytöksen vuoksi. Dopingin käyttäjiksi päätyvät usein hyvin nuoret ja manipuloitavissa olevat henkilöt, joiden suojelemiseksi oleellista on puuttua nimenomaan dopingteollisuuden pyörittäjiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:*

## Laki

### rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* 19 päivänä joulukuuta 1898 annettuun rikoslakiin (39/1898) uusi 51 luku seuraavasti:

#### 51 luku

#### Dopingainerikoksista

##### 1 §

##### *Dopingainerikos*

Joka muuhun kuin lääketieteellisiin tai muihin tieteellisiin tarkoituksiin laittomasti

1) valmistaa tai yrittää valmistaa dopingainetta,

2) tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa dopingainetta,

3) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää dopingainetta, tai

4) pitää hallussaan tai yrittää hankkia dopingainetta,

on tuomittava *dopingainerikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

##### 2 §

##### *Törkeä dopingainerikos*

Jos dopingainerikoksessa

1) rikoksen kohteena on erittäin suuri määrä dopingainetta,

2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,

3) rikoksentehtäjä toimii sellaisen rikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen ryhmän jäsenenä,

4) aiheuttaa usealle ihmiselle vakavaa hengen tai terveyden vaaraa, tai

5) levitetään dopingainetta alaikäisille tai muuten häikäilemättömällä tavalla

ja dopingainerikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava *törkeästä dopingainerikoksesta* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

##### 3 §

##### *Dopingainerikoksen valmistelu*

Joka tehdäkseen 1 §:n 1—3 kohdassa tarkoitettua rikoksen valmistaa, tuo maahan, hankkii tai vastaanottaa tällaisen rikoksen tekemiseen soveltuvan välineen, tarvikkeen tai aineen, on tuomittava *dopingainerikoksen valmistelusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

##### 4 §

##### *Määritelmät*

Dopingaineena pidetään tässä luvussa

1) synteettisiä anabolisia steroideja,

2) testosteronia ja sen johdannaisia,

3) kasvuhormonia, ja

4) kemiallisia aineita, jotka lisäävät testosteronin, sen johdannaisten tai kasvuhormonin tuotantoa tai vapautumista ihmiskehossa.

##### 5 §

##### *Menettämisseuraamus*

Tässä luvussa mainitun rikoksen kohteena ollut dopingaine on tuomittava valtiolle menetetyksi. Jos dopingainetta ei voi tuomita menete-

tyksi sen johdosta, että se on menettämisseurauksen välttämiseksi kätketty tai hävitetty, rikoksentekijä ja siihen osallinen voidaan tuomita dopingaineen asemasta menettämään sen arvo joko kokonaan tai osaksi.

Menetetyksi on tuomittava myös välineet, tarvikkeet tai aineet, joita on käytetty tässä luvussa mainitun rikoksen tekemiseen tai jotka on tähän tarkoitukseen hankittu.

Edellä 2 momentissa säädettyyn menettämisseuraamukseen sovelletaan vastaavasti, mitä 46 luvun 9—11 §:ssä säädetään.

Rikoksen tuottaman hyödyn menettämisestä säädetään 2 luvun 16 §:ssä.

## 6 §

*Toimenpiteistä luopuminen*

Tässä luvussa tarkoitettusta rikoksesta voidaan sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, jättää syyte ajamatta tai rangaistus tuomitsematta, jos tekijän ikä tai elämäkokemus huomioon ottaen rangaistus muodostuisi kohtuuttomaksi ja teko olosuhteet huomioon ottaen ei ollut omiaan heikentämään yleistä lainkuuliaisuutta.

Tämä laki tulee voimaan      päivänä  
kuuta 199 .

Helsingissä 1 päivänä syyskuuta 1998

Tuija Brax /vihr  
Kalevi Olin /sd  
Jorma Vokkolainen /vas  
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr  
Ulla Anttila /vihr  
Riitta Prusti /sd  
Erkki Pulliainen /vihr  
Ulla Juurola /sd  
Arja Alho /sd  
Mari Kiviniemi /kesk  
Hannu Takkula /kesk  
Erkki Partanen /sd  
Tarja Filatov /sd  
Esko-Juhani Tennilä /va-r  
Maija Rask /sd  
Annika Lapintie /vas  
Iivo Polvi /vas  
Janne Viitamies /sd  
Tauno Pehkonen /skl  
Raimo Holopainen /sd  
Seppo Kanerva /kok  
Pirjo-Riitta Antvuori /kok  
Helena Vartiainen /sd  
Mauri Pekkarinen /kesk  
Juha Korkea-osa /kesk  
Kalevi Lamminen /kok  
Anneli Jäätteenmäki /kesk  
Risto Kuisma /rem  
Maija-Liisa Lindqvist /kesk  
Matti Väistö /kesk  
Jukka Mikkola /sd  
Jukka Tarkka /nuors  
Virpa Puisto /sd  
Marja-Leena Viljamaa /sd  
Eva Biaudet /r  
Eero Lämsä /kesk  
Pia Viitanen /sd

Jorma Huuhtanen /kesk

Irina Krohn /vihr  
Kari Uotila /vas  
Markus Aaltonen /sd  
Tuija Maaret Pykäläinen /vihr  
Reino Laine /vas  
Tuija Pohjola /sd  
Tuula Haatainen /sd  
Mikko Kuoppa /va-r  
Irja Tulonen /kok  
Veijo Puhjo /va-r  
Pentti Tiusanen /vas  
Reino Ojala /sd  
Esa Lahtela /sd  
Pekka Saarnio /vas  
Reijo Laitinen /sd  
Ella Rimmi /vas  
Maria Kaisa Aula /kesk  
Suvi Lindén /kok  
Aulis Ranta-Muotio /kesk  
Ossi Korteniemi /kesk  
Klaus Bremer /r  
Juha Karpio /kok  
Matti Saarinen /sd  
Kyösti Karjula /kesk  
Heikki Koskinen /kok  
Timo Ihamäki /kok  
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd  
Hannu Kempainen /kesk  
Jukka Vihriälä /kesk  
Osmo Kurola /kok  
Marjut Kaarilahti /kok  
Raimo Vistbacka /ps  
Liisa Hyssälä /kesk  
Jukka Roos /sd  
Sakari Smeds /skl  
Marjaana Koskinen /sd  
Tuija Nurmi /kok

Jaakko Laakso /vas

Paula Kokkonen /kok  
Klaus Hellberg /sd  
Janina Andersson /vihr  
Satu Hassi /vihr  
Säde Tahvanainen /sd  
Margareta Pietikäinen /r  
Pirkko Peltomäki /sd  
Sinikka Hurskainen /sd  
Anu Vehviläinen /kesk  
Tapio Karjalainen /sd  
Jorma Kukkonen /sd  
Raimo Mähönen /sd  
Pauli Saapunki /kesk  
Matti Huutola /vas  
Leena Luhtanen /sd  
Anne Huotari /vas  
Riitta Korhonen /kok  
Jouko Jääskeläinen /skl  
Hannes Manninen /kesk  
Maija-Liisa Veteläinen /kesk  
Maija Perho /kok  
Pehr Löw /r  
Osmo Soininvaara /vihr  
Toimi Kankaanniemi /skl  
Pirkko Peltomäki /sd  
Sirpa Pietikäinen /kok  
Päivi Räsänen /skl  
Johannes Leppänen /kesk  
Kari Myllyniemi /kesk  
Ville Itälä /kok  
Jarmo Wahlström /vas  
Pekka Kuosmanen /kok  
Reijo Lindroos /sd  
Outi Siimes /kok  
Minna Karhunen /kok  
Raimo Tiilikainen /r  
Kimmo Kiljunen /sd

